

LITERÁRNÍ VÝLET PŘED OSMDESÁTI LETY.

Výlet před osmdesáti léty, rozumí se na starý hrad, sentimentální idylla českých literátův a to je zvláštní a zajímavé — jejich nakladatele s personálem jeho knihtiskárny.

Na dobřanské faře Zieglerově, kdež si vlastenci na osvědčení svého národního smýšlení dávali i dostávali druhé, „vlastenské“ jméno, přibral si královéhradecký „biskupský impressor“ Jan Pospíšil jméno Hostivít. Zasloužil si je. Nakladatelství jeho bylo ohniskem literárního ruchu severovýchodních Čech a dům jeho hostinné, přátelské středisko literátův a vlastenců.

Také Majdalenu Dobromilu Rettigovou a jejího muže Jana Sudiprava často hostil. A s manželi Rettigovými podnikl Pospíšil ten výlet na Kunětickou horu, kteréhož výletu zevrubné vyličení se nám zachovalo v papírech M. D. Rettigové. Napsala je do knihy v deskách polepených mramorovaným papírem, do níž napsala také své básně a veršovaná přání (některá také německy), i seznam předplatitelů na časopis „Jindy a nyní“, jež asi sama sehnala, i recept na „žaludeční tinkturu“ i na „životní essenci“ (oboje německy), jakož i radu, která

hrozny ukládati i jak připravit brky, aby stvrdly. To po česku.

Dne 23. června 1827 s večerem přijel Jan Sudiprav Rettig, toho času zkoušený radní v Rychnově nad Kněžnou, s ženou svou a s nejmladším synem svým Josífkem do Hradce Králové a rovnou k Pospíšilovým. Majdalena Dobromila, tenkrátě dvačtyřicetiletá, byla statná, urostlá paní, muž její menší, drobný, o jedenácte let starší, „šnuptichlíček“, jak mu později v Litomyšli říkali.

S večerem přijeli, hned jistě spat nešli, ale záhy vstávali. Musili. Už o čtvrté ráno budila je „sestra Kateřina manželka Hostivítova“. Dobromila i Josífek vstali hned, Sudiprav však s očima zavřenýma pravil: „Dejte pokoj a nechte poctivých lidí spát.“ „Spěte jindy,“ pravila Kateřina, „dnes jen bez odmluvy vzhůru.“ A vzhůru musilo vše, „co v domě jen dýchalo, velký, malý —.“ Dost těžko vstávali, zvláště děti, ale „co platno, koně před domem již dusali a frkali.“

Za půl hodiny všecko umyto, ustrojeno a „mnohý, myslím teprve na cestě se ranní modlitbu pomodlil“. Od „máselné“ podsíně, nyní zastavené, vyjely tři povozy plné výletníků táhlým, v tu chvíli tichým náměstím, kolem jeho podsíní, pražskou branou ven z pevnostního opevnění, krásnou lípovou alejí.*) Tam si vzpomněl Hostivít, že zapomněli doma sklenky. A to velká chyba, neboť „čím by se bylo na zdraví drahých přátel v Čechách a na Moravě pilo?“ Ale ochotný Věnceslav**) odhodlal se pro sklenky se vrátit; tím se společnost roztrhla. Jeden vůz se poněkud omeškal.

*) Vykácena r. 1866.

**) Učetní Pospíšilova závodu, »početvedoucí« Váša.

Ostatní dva hrčely ku kunětickému hradu „až se koňům z podkov jiskřilo a prachu oblaka je vůkol kryla“. Paní Kateřina seděla s Dobromilou. Tři hodiny jeli v těch oblacích. „O půl osmé beze všech dalších nehod dojelo se do Kunětic,“ to jest na hrad, „a tu hned starostlivých rukou plno, hned se na oheň přikládalo, smetana a káva se připravovala a preclíčky s sebou přivezené ze škatulí z vozíku do sedničky vrátného stěhovali.“ Ty preclíčky byly dílo samé paní Rettigové, kteráž je s sebou z Rychnova přivezla. V tichých rozvalinách někdy slavného hradu pojednou ruch a šum.

Výletníci ze tří povozů se shledali. Všech i s lidmi Pospíšilovými bylo na dvacet osob; a děti mezi nimi dost. Kromě Pepička Rettigova sedm Pospíšilových. Nejprve se všechno rozběhlo hradem na vyhlídku. Rettigová byla jí nadšena. Pak přehlíželi staré zdi, t. j. podpisy na nich načmárané nebo vyryté.

„A hle co spatřím? Spatřím, čtu, zase čtu. — Spatřím Pešinu. Zdaliž je to ten Pešina našim srdcím drahý přítel? I hledím dále a hle, naleznu zase na druhé straně „Čechorod“. Jsouc nyní skoro přesvědčena, že tu vlastenec Pešina*) byl a se podepsal, vypůjčila si „olověnku“ a podepsala svoje jméno blíže jména „srdcím našim spřízněného“.

V tom volali k snídani. Paní Pospíšilová nalévala „a my všichni pili a preclíčky namáčeli — —. „Zde se preclíčky nazývaly kunětické a tak se také

*) Václav Michael Pešina (1782—1859), tenkrát farář v Bludčině na Moravě, později kanovník u sv. Víta v Praze, spisovatel a národní buditel. Byl také redaktorem Časopisu pro katolické duchovenstvo a ředitel Dědicí sv. Jana. Založil jednotu pro dostavění chrámu svatovítského. Byv povýšen do stavu šlechtického, přijal erb i útul někdy Tomáše Pešiny z Čechorodu.

na památku dne slavného povždy jmenovati mají.*) „Po snídani počalo se přání. Bylo na sv. Jana Křtitele. Nejprve přála Rettigová se svým mužem Janu Hostivitu, pak Jan Hostivít Janu Sudipravu, „pak choť Kateřina, pak přišli všichni lidé Hostivitovi a „prvotinku“ hradu Kunětického, totiž báseň, jemu odevzdali a všeho dobra přáli, až chudáku se tváře slzou porosily. Později ještě sedm dítek jak varhánky jedno po druhém otci přálo. Kapaly-li prve slzy, nyní tekly proudem —“

Po odbytém přání sestoupili všichni „do oudolíčka, kde v tiché vesnici kostelíček u prostřed stojí“, aby „pánu díky vzdali, že jim den tento tak krásný dočkati popřál“. Po mši zase na horu na hrad. Rettigová prohlížejíc zříceniny, nejprve pátrala, kde asi, v kterém místě „starý Kuňák l. P. 839 první dvůr dřevěný tu vystavěl“. — Tenkrát, za Rettigové měli jen Hájka, jenž takových Kuňáků něco nabánil, a jemuž ještě dost věřili.

Z časů toho Kuňáka šla Rettigová dále minulostí Kunětické Hůry. „Pak se okolo mne shromáždil sbor Templářů. Viděla jsem je do oudolí snad citem mému podobným vyhlížením a obdivovati v přírodě tvůrce“. Dále brala se minulostí a viděla různé pány toho hradu, viděla i to „jak l. P. 1421 Bořek Dohalský se domů (na hrad) vrací“, jak „sám s sebou spokojen usmívá se vnitřní útěchou, neb vyprostil z kruté ruky Žižkovy dvanáct klášterních panen, které tento lidotepec svázat nechal a do Labe vhodit kázal. Vidím, jak mu ty nevinné dušinky, slze vděčnosti v oku majíce, děkovaly —“

*) Recept na tyto preclíčky zařadila pak do své proslulé kuchatské knihy skutečně pod jménem „kunětické preclíčky“.

Dále vzpomíná Rettigová, jak starý hrad přijal také Rokycanu, viděla „mosty spouštět a muže toho v historii české tak znamenitého sem do hradu kráčet. — Vidím, jak si z číši stříbrných připíjeli a jak odtud do vzdálených krajů Rokycana vyhlížel“. Dále jde minulostí a vidí také to, jak na Kunětické Hoře král Vladislav pasoval na rytíře dva syny Viléma z Pernštejna a jak „ve vedlejší komnatě snad matka jejich slzela radostí“ —.

V těch historických rozpomínkách romanticko-sentimentálních došla Rettigová až k poslední po přeslici z rodu Pernštejnského, k slečně Febronii a končí apostrofou: „Veslavná, pevná zřícenino, kdo tě stavěl, kdo tě bořil, kdo v tobě přebývá se radoval a truchlil; kdo v hlubokém, strašném hladomoru sobě zoufanlivě počínal, kdo odtud z vysokého okna do rozlehlé vzdáleniny vyhlížel, kde jsou? Kde jejich sláva? Kde jejich krása? Kde jejich prach? — —“

„Ale kam si, do jak dávné minulosti zapolétl duch můj! Tedy zpátky k stolu. Tu se tedy jedlo a pilo, co dobrá máti, dobrá hospodyňská Kateřina uvařila a upéct dala.“ Husičky se na rožních pekly, „ve velké předsini, kde Jan z Pernštejna, „bohatý“, komonstvu svému jindy rozkazoval“. Sklenky nescházely, víno bylo a tak rozjařená společnost připíjela si na zdraví a také na zdraví drahého Čechoroda a přátel milých a vlastenců v Čechách a na Moravě. „Vivat! Vivat! zní to v starých, pobořených zdích —.“

Jana Hostivíta pak tu stihla malá nehoda. Když po obědě se rozešli hradem a když Pospíšil chtěl dát svým lidem „zpropitného“, uletěla mu z nové tobolky, kterouž dostal vázaného, „změnka“, t. j. bankovka, „ovšem jenom dvojka, ale přece škoda“.

Vyletěla vzhůru, plápolala, až se usadila „na nejvyšší pozůstalý sloup a jako bílý motýlek křidylky svými se tam třepetala“.

To byla jediná nehoda. Na hradě pobyla společnost dlouho do odpoledne. Že by byli zpívali, o tom se Rettigová nezmiňuje. „O sedmé hodině klusalo se zase k Hradci, kamž jsme šťastně o půl desáté večer dorazili.“

Ale ještě té chvíle před spaním vzpomněla si zase na „drahé duše na Moravě“. I vypsání výletu, či jak Rettigová nadepsala „Cesty do Kunětic“, končí se vzpomínkou na přátele a vlastence moravské, z nichž nejznámější je ušlechtilý Dominik Kinský. „Vám tedy drahé duše tuto hrstku prachu z Kunětické Hůry obětuji a přeju, abysme se tam někdy všichni ve zdraví sešli. Ne-li, sejde se snad někdy náš prach“ —

„V měsíci červnu 1827.“

„Dobromila.“

R. 1908. (Kalendář Nár. Listů.)